

Felip Pedrell (1841-1922)

El profeta del nacionalisme musical espanyol

Antoni Sala i Serra

No és fàcil estudiar la borrosa silueta, singular i polifacètica, de Felip Pedrell. Solament després de contemplar la vida intel·lectual de l'època de la Restauració fins a culminar amb la generació del noranta-vuit podríem situar Pedrell dins el grup "regeneracionista". En primer lloc, pel seu llenguatge d'escriptor poc acurat, apassionat i exigent, que aplica a un estil pamfletari, emfàtic i generós a la vegada. També perquè la seva actitud porta el signe de l'època en consonància amb altres figures catalanes (Pi i Margall, Prat de la Riba, Ignasi Iglésias, etc.), amb una marca que té un regust d'utopia, en el seu cas, més cultural que no social. Tot i així, viu només segons els valors de la música: tot i ser un català enamorat del seu llinatge, Pedrell veu el seu "nacionalisme" musical des d'un punt de vista clarament espanyol; ni després, quan, el 1905, retorna a Barcelona, desenganyat per la indiferència musical de la capital, la seva protesta té caràcter de secessió. El seu "nacionalisme" és específicament "romàntic", i la tristesa que es nota en els seus escrits no és la d'un ressentit sinó el ressò del propi fracàs com a compositor. Amb Pedrell es pot trobar el cas tràgic del contrast i desnivell entre la intenció i els mitjans. Des d'un principi, amb una visió profètica, Pedrell cerca el model de "l'òpera nacional", que volia que fos basada en la tradició de la cançó popular i en la música de segles anteriors, abans que l'italianisme i la sarsuela regnant no la convertissin en un corrent soterrat i menyspreat. La idea de Pedrell és fins a cert punt wagneriana, tot tenint en compte que es trobava en el gran corrent europeu del "nacionalisme musical". No obstant això, el seu ideal és més a prop de l'obra de Weber i de Liszt, però les seves mancances tècniques i l'autodidactisme

Gravat i autògraf de Felip Pedrell.

fan que aquesta voluntat no trobi la base tècnica necessària per al desenvolupament d'una obra similar. Les obres de Pedrell presentaran sempre una gran ambició i unes pobres condicions tècniques. El musicòleg Salazar assenyala encertadament en els seus escrits que Albéniz i Falla realitzaren les idees de Pedrell, però prenent precisament el material d'allò que el seu

LLIBRERIA - PAPERERIA

Rambla, 209 • SABADELL • Tel. 726 56 11 • Fax 727 70 54

TALLER O B E R T

Maite Batalla

Graduada en Arts Plàstiques

ESCOLA-TALLER DE DIBUIX I PINTURA
Baronia, 62 Tel. 717 83 83 08202 SABADELL (Barcelona)

mestre veia com la causa de totes les seves desventures de compositor: Barbieri i el "género chico". No obstant això, ningú no ha pogut negar el valor extraordinari i únic de les seves predicacions i profecies. Sense la seva ambició, els seus alumnes podien haver empr s el camí més fàcil (Amadeu Vives, Serrano, etc.).

Pedrell ho comença tot, i l'esforç dels actuals historiadors consisteix encara a ordenar i relacionar tots els seus descobriments i les seves intuicions. En els seus escrits es pot trobar la personalitat, a vegades violenta i exagerada, d'un apassionat romàntic, del que fa profecia d'allò que investiga i que explica els seus descobriments. Davant la paradoxa as ptica de la tasca erudita de Barbieri, la de Pedrell aixeca tot el passat musical en un monumental i desordenat esforç, en una Espanya, aix  s , indiferent. Felip Pedrell (1841-1922) va n ixer a Tortosa, i com escol  del cor de la Catedral va conèixer la vella polifonia espanyola. D'adolescent escriu un "Stebat Mater" que far  cantar als seus companys. Traslladat a Barcelona, estudia amb el mestre Nin i  s dels primers músics a rebre la influència wagneriana. En canvi, la seva primera òpera estrenada amb èxit al Liceu el 1874, "L'últim abenzerragio", era italianitzant, per bé que amb influència de Weber. La segona, "Quasi-modo", es va estrenar la temporada posterior. El 1876, Pedrell viatja per Itàlia i França i, de retorn, comença la seva tasca d'investigació musical.  s el moment més intens de Pedrell, que combina la feina pedag gica amb les composicions d'obres simfòniques, òperes, quartets, música religiosa, etc. Pedrell exposa les seves idees sobre la música contemporània en revistes, llibres, articles, etc., que se succeeixen sense interrupció, d'una forma desbordant. El 1890, comença la seva trilogia "Els Pirineus" i publica el manifest "Por nuestra música", antologia del seu pensament. El 1895, es trasllada a Madrid; col·labora amb el Conservatori, amb l'Ateneu i amb l'Acadèmia de Bellas Artes, i publica la immensa antologia "La música religiosa en España". El 4 de gener de 1904, s'estrena al Liceu el pròleg de "Els Pirineus". Fora d'Espanya, en els ambients musicals "nacionalistes", l'obra obté un gran

ressò; se la considera el principi d'una nova tetralogia wagneriana. El 1905, acaba "La Celestina" i comença la colossal empresa de reeditar l'obra completa de Tom s Luis de Victoria. El 1904 havia acabat "El comte Arnau" i, tres anys més tard, posa música al poema de Maragall "La Glòria". Fins la seva mort, continua en una tasca esgotadora i incompresa de compositor i investigador, i és fruit d'aquests temps la publicació del profund estudi "Cancionero musical popular español". Un viatge triomfal a Buenos Aires el reconforta dels desenganys soferts per la falta d'atenció a la seva obra musical, perquè, segons recorda el musicòleg Adolfo Salazar, a la seva mort les composicions de Pedrell han quedat oblidades i en part destruïdes per ell mateix, descontent de la seva qualitat, però no pas aix  els seus escrits i llibres, que han estat la guia dels nous compositors (Albéniz, Falla, Granados, Turina, etc.), els quals recordaran entranyablement el deute contret amb el seu mestre. Fou l'única satisfacció que tingu  aquest malaguanyat profeta, que, tot i aix , ha estat considerat com un dels més eminents musicòlegs del passat musical d'Espanya i propagandista del que havia de ser el seu futur.

FELIP PEDRELL

La discografia de F. Pedrell  s molt limitada i solament existeixen alguns discs antics de 78 revolucions de la marca Record.

En canvi, la bibliografia sobre ell com a compositor i les publicacions dels seus escrits són abundants i interessants.

GALERIA ROVIRA

Sant Pere, 22 • Tel. 726 19 59 • SABADELL

MODA EN PELL I PELLETERIA

llorenç caball 

Escola Industrial, 22 pis • Tel. 725 75 59 • SABADELL

CROQUIS
JOAN LEIVA

ARQUITECTURA D'INTERIORS
MOBLAMENT

Ronda Zamenhof, 151 - 08201 Sabadell
Tel. (93) 726 56 50 - Fax 727 77 46